

นักศึกษา กฎหมาย ต้องการอะไร

ทรงพร ทาเจริญศักดิ์

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าภาษาอังกฤษได้ก้าวเข้ามามีบทบาทอย่างกว้างขวางในวงกฎหมายในประเทศไทย โดยเฉพาะในภาคเอกชน ซึ่งปัจจุบันนักกฎหมายไม่เพียงแต่ต้องติดต่อสื่อสาร และให้คำแนะนำกับลูกค้าในประเทศไทยเท่านั้น หากจำเป็นต้องติดต่อสัมพันธ์กับนักกฎหมาย หรือลูกค้าชาวต่างประเทศที่มาประกอบธุรกิจในประเทศไทย

ผู้เขียนได้ให้บริการการสอนภาษาอังกฤษแก่นิสิตคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาเป็นเวลานาน ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ตลอดจนได้เฝ้าสังเกตความเปลี่ยนแปลงนี้มาตลอด โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงของตัวนักศึกษากฎหมายที่มีความตื่นตัว และมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษของตนเอง ผู้เขียนจึงได้ออกแบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 57 คน เพื่อศึกษาถึงปัญหาและสร้างแนวทางในการช่วยเหลือพวกเขา คำถามที่ถามนิสิตตั้งแต่ชั่วโมงแรกของการสอนก็คือ

1. ท่านคิดว่าภาษาอังกฤษจำเป็นต่อนักกฎหมายอย่างไร
2. ท่านคิดว่านักกฎหมายมีปัญหาอะไรบ้างในการเรียนภาษาอังกฤษ
3. ปัจจัยอะไรบ้างที่ท่านคิดว่าทำให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ยาก (โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในข้อเขียนทางกฎหมาย)
4. ทักษะภาษาอังกฤษที่ท่านคิดว่าจำเป็นต่อวิชาชีพกฎหมายคือทักษะอะไรบ้าง โดยให้เขียนตัวเลข 1-5 หน้าทักษะพูด ฟัง อ่าน เขียน แปล ตามลำดับความสำคัญ
5. ในการประกอบวิชาชีพกฎหมาย ท่านจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ใดบ้าง
6. ในชีวิตประจำวัน ท่านให้เวลาในการเพิ่มพูนความรู้ และฝึกฝนภาษาอังกฤษในด้านใดบ้าง โดยให้ระบุกิจกรรมที่ทำ

1

ในหัวข้อที่ 1 ที่ว่าด้วย “ภาษาอังกฤษจำเป็นต่อนักกฎหมายอย่างไร”

คำตอบส่วนใหญ่ที่ได้รับคล้ายคลึงกันที่ว่า ภาษาอังกฤษมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดในยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกธุรกิจไร้พรมแดน ซึ่งต้องแข่งขันทางธุรกิจทั้งในประเทศและนอกประเทศ พอจะสรุปเป็นประเด็น ดังนี้

ก. ความรู้ภาษาอังกฤษช่วยให้สามารถรับทราบข่าวสาร ข้อมูลทางกฎหมายได้อย่างรวดเร็วฉับไวทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากสื่อต่าง ๆ จากต่างประเทศจะเป็นภาษาอังกฤษ

ข. ภาษาอังกฤษช่วยให้สามารถติดต่อสื่อสารกับนักกฎหมายต่างประเทศ ลูกความ คู่พิพาท หรือแม้แต่หัวหน้าที่เป็นชาวต่างชาติได้

ค. ปัจจุบันนี้วิชาชีพกฎหมาย นอกจากจะมีความสำคัญในแง่ของการว่าความในศาลแล้ว ยังต้องใช้ในการเจรจา ระหว่างประเทศ หรือ “International Transaction” ทั้งในด้านการร่างสัญญา และกับเอกสารทางกฎหมายอื่น ๆ ล้วนแต่มีความเกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษทั้งสิ้น

ง. ภาษาอังกฤษจำเป็นมากสำหรับนักกฎหมายในการศึกษาระดับสูงขึ้นเพราะต้องศึกษาค้นคว้าจากตำราภาษาอังกฤษ

จ. สำหรับนักกฎหมายแล้ว ภาษาอังกฤษจำเป็นอย่างยิ่งในการช่วยพัฒนาระบบกฎหมายไทยให้เจริญยิ่งขึ้น โดยนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศเพื่อพัฒนาระบบกฎหมายของไทยให้เป็นสากล และพัฒนา นักกฎหมายไทยให้มีคุณภาพทัดเทียมกับนักกฎหมายต่างประเทศ

2

คำถามที่ 2 ที่ว่า นักกฎหมายไทยมีปัญหาอะไรบ้างในการเรียนภาษาอังกฤษจากการรวบรวมคำตอบ สามารถสรุปประเด็นปัญหาได้ดังนี้

ก. พื้นฐานภาษาอังกฤษไม่ดีพอ จึงทำให้ไม่ชอบเรียน ขาดความกระตือรือร้น จึงขาดความรู้ความชำนาญ ขาดทักษะในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะขาดความเข้าใจในด้านโครงสร้างประโยค มีปัญหาทางด้านกรออ่านตำรา การเขียน การฟัง และการพูด

ข. ศัพท์เฉพาะทางกฎหมายยากต่อการทำความเข้าใจ และตีความ เพราะมีลักษณะเฉพาะ และคำบางคำก็ไม่มี ความหมายเหมือนกับความหมายที่ใช้ทั่วไปในภาษาอังกฤษ อีกทั้งไวยากรณ์และโครงสร้างภาษาก็แตกต่างจากที่ใช้ในภาษาอังกฤษทั่วไป

ค. ในระดับมหาวิทยาลัยไม่ค่อยเน้นการสอนภาษาอังกฤษ จึงขาดความต่อเนื่องในการเรียนรู้และฝึกฝน บางมหาวิทยาลัยกำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายเป็นเพียงวิชาเลือก

ง. อาจารย์ผู้สอนที่มีความชำนาญทั้งด้านภาษาอังกฤษและด้านกฎหมายมีจำนวนน้อย

3

คำถามข้อที่ 3 บั๊จจัยอะไรบ้างที่ท่านคิดว่ทำใหภษาอังกฤษเป็นภษาที่ยาก (โดยเฉพาะภษาอังกฤษในข้อเขียนทางกฎหมาย)

ผู้ตอบส่วนใหญ่มีความเห็นโดยสรุปดังนี้

ก. เป็นภษาที่ยาก เพราะมีศัพท์เฉพาะเป็นจำนวนมาก ซึ่งยากต่อการอ่านและการตีความ

ข. ภษาอังกฤษในข้อเขียนทางกฎหมายมีรากทางประวัติศาสตร์มาจากภษาลาตินและภษาฝรั่งเศส เป็นต้น จึงเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจ

ค. ภษากฎหมายโดยทั่วไปไม่ว่จะเป็นภษาใด มักจะเป็นภษาที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงเพราะต้องการความหมายที่แจ้งชัดตรงตามเจตนาของผู้ใช้

ง. วัฒนธรรมทางภษาและระบบกฎหมายของประเทศที่ใช้ภษาอังกฤษมีความแตกต่างกัน จึงจำต้องศึกษาให้เข้าใจพื้นฐานที่แตกต่างกันด้วย

จ. พจนานุกรมทางด้านกฎหมายยังมีจำนวนน้อย

4

คำถามข้อที่ 4 ทักษะภษาอังกฤษที่ท่านคิดว่จำเป็นต่อการท่งงาน

พอจะสรุปความคิดเห็นได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามจะให้ความสำคัญกับการอ่านเป็นลำดับหนึ่ง การฟังเป็นลำดับสอง การพูดเป็นลำดับสาม การเขียนเป็นลำดับสี่ และการแปลเป็นลำดับห้า

จะเห็นว่า อันดับที่ 1 การอ่าน (ร้อยละ 33.33) อันดับที่ 2 การฟัง (ร้อยละ 29.82) อันดับที่ 3 การพูด (ร้อยละ 28.07) นั้น เป็นตัวเลขที่ใกล้เคียงกันมาก แสดงว่าผู้ตอบมีความจำเป็นต้องใช้ทักษะการฟังและการพูดเกือบจะเท่ากับทักษะการอ่านทีเดียว ส่วนทักษะการเขียนและการแปลนั้นมีความจำเป็นน้อยกว่าสามทักษะที่กล่าวมาแล้วมากพอสมควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเขียนและการแปลเป็นภษาอังกฤษนั้นอาจจะใช้วิธีว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้เป็นผู้แปล

5

คำถามข้อที่ 5 ในการทำงานของท่านจำเป็นจะต้องใช้ภษาอังกฤษในสถานการณ์ใดบ้าง

ผู้ตอบได้ระบุสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

พูด

- ติดต่อลูกค้า
- ติดต่อสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน
- โทรศัพท์
- ติดต่อสถานทูต
- ต้อนรับผู้มาเยือน
- สอบสวนปากคำผู้ต้องหา
- ประชุม

ฟัง

- ติดต่องาน
- ข่าว
- เพื่อเก็บข้อมูลสำหรับตีความ
- คำสั่งงาน
- ประชุม
- สัมมนา, บรรยายพิเศษ
- ฟังคำให้การ

อ่าน

- จดหมาย (ส่วนใหญ่จะติดต่อกับลูกค้าโดยใช้จดหมาย เพื่อปรึกษาข้อกฎหมาย)
- หนังสือพิมพ์, หนังสืออ้างอิง
- บันทึกข้อความ
- เอกสารสัญญา
- Fax
- หนังสือบอกกล่าวทวงถาม (Notice)
- เอกสารจากต่างประเทศ
- หนังสือเดินทาง (Passport)
- ระเบียบข้อบังคับในการทำงานอย่างง่าย ๆ
- บทความ, ด้วบทกฎหมาย

6

คำถามข้อที่ 6 ในชีวิตประจำวันท่านได้พยายามให้เวลากับการเพิ่มพูนความรู้ด้านภาษาอังกฤษในด้านใดบ้าง

- อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารภาษาอังกฤษ (คิดเป็น 71.93%) ผู้ตอบได้ระบุหนังสือและนิตยสารดังกล่าว เช่น

Bangkok Post	Asia-Week
The Nation	Students Weekly
Readers Digest	Business Opportunities
Future	in Japan
Times	นิตย
Text ต่าง ๆ	PC Computing

โดยเฉลี่ยแล้วประมาณอาทิตย์ละ 1-2 ครั้ง

- สนธิสัญญา ข้อตกลงระหว่างประเทศ
- รายงานทางวิชาการ
- ข้อเท็จจริงในสำนวนคดี

เขียน

- จดหมาย
- บันทึก
- รายงานแจ้งลูกความ
- Comment
- สัญญา (ร่าง-แก้)
- หนังสือบอกกล่าวทวงถาม (Notice)
- ระเบียบข้อบังคับในการทำงานอย่างง่าย ๆ
- คำแนะนำ
- จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)
- หนังสือติดต่อราชการ
- รายงาน

- ฟังวิทยุภาษาอังกฤษจากสถานีวิทยุ (คิดเป็น 54.39%) เช่น

FM 94.5	FM 95.5
FM 103.5	FM 105
FM 105.5	FM 107

ส่วนใหญ่จะฟังข่าว เพลง แต่จะฟังไม่บ่อยนัก บางคนจะฟังทุกเช้า

- ดูโทรทัศน์เคเบิลทีวี (คิดเป็น 63.17%) เช่น

IBC	ITV
CNN	BBC
THAI SKY	MTV
UTV	ดาวเทียม

โดยส่วนใหญ่จะดูข่าวและภาพยนตร์ ซึ่งจะฟังเป็น sound track และจะดูเมื่อมีเวลาว่าง เช่น เสาร์-อาทิตย์

- ซื้อหนังสือ/เทป/วีดีโอ มาฝึกด้วยตนเอง(คิดเป็น 33.33%) เช่น

Follow Me
หนังสืออาจารย์สงวน วงศ์สุชาติ
หนังสือ Grammar
หนังสือภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน
เทปฝึกการฟังและออกเสียง

- ฝึกพูดภาษาอังกฤษกับเพื่อนร่วมงาน/นักท่องเที่ยว (คิดเป็น 35.09%) เช่น

ฝึกพูดกับเพื่อนร่วมงาน
ประชุมต่างหน่วยงาน
ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะทำต่อเมื่อมีโอกาส

แปล

- ระเบียบประวัติสำหรับการสมัครงาน (Resume)
- หนังสือเดินทาง (Passport)
- ข่าวก
- บันทึก
- เอกสารราชการ
- สัญญา, ร่างสัญญา
- จดหมาย
- หนังสือบอกกล่าวทวงถาม (Notice)
- เอกสารการทำงาน
- กรมธรรม์
- หนังสือกฎหมาย
- เอกสารลูกค้า
- ตัวโดยสารเครื่องบิน
- กฎหมายต่างประเทศ
- บทความ
- หลักฐาน

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนมีข้อสังเกตเกี่ยวกับผลของการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษากฎหมาย ดังนี้

ก. เห็นได้ชัดว่า นักศึกษากฎหมายส่วนใหญ่เป็นผู้มีวุฒิภาวะสูง สามารถระบุปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษของตนได้อย่างชัดเจน ตลอดจนได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะการแนะนำให้สถาบันที่สอนกฎหมายให้สนใจปรับปรุงหลักสูตรให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น และเชิญชวนอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายหันมาสนใจสอนภาษาอังกฤษมากขึ้น

ข. สำหรับประเด็นที่ว่า ทำไมภาษาอังกฤษในกฎหมายจึงยาก ผู้ตอบส่วนใหญ่ก็สามารถระบุปัญหาได้อย่างถูกต้องว่าเป็นปัญหาที่เกิดจากอิทธิพลของภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาลาติน จึงทำให้มีศัพท์สำนวนและการตีความที่มีลักษณะเฉพาะ อีกทั้งโครงสร้างภาษายังซับซ้อน และใช้ประโยคที่มีส่วนขยายมากในประโยคเดียวกัน

ค. เป็นที่น่าสังเกตว่า ทักษะการฟัง และการพูด ซึ่งเป็นทักษะที่มักจะถูกละเลย และไม่ได้รับการจัดให้อยู่ในหลักสูตรสำหรับนักศึกษา ได้กลายมาเป็นทักษะที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าน่าจะได้รับความสำคัญในระดับที่ใกล้เคียง หรือเกือบจะเท่าทักษะการอ่าน

ง. ในส่วนสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบวิชาชีพนั้น น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะได้สะท้อนให้เห็นถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษาอย่างหลากหลาย และเป็นจริง สมควรที่ผู้รับผิดชอบในการสอน และจัดหลักสูตรจะนำไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงการจัดทำหลักสูตร และพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการใหม่ ๆ ของนักศึกษากฎหมายในประเทศไทย อันหมายถึงการพัฒนาบุคลากรด้านกฎหมายไทยให้มีคุณภาพมากขึ้น

จ. ต่อประเด็นที่ว่า นักศึกษากฎหมายได้ใช้ชีวิตประจำวันอย่างไรที่จะช่วยส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้ และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้มากขึ้นนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่ได้รับทราบว่าผู้เรียนชาวไทยในปัจจุบันมีความตื่นตัวที่จะนำโอกาสต่าง ๆ ที่สามารถเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้มาใช้เป็นประโยชน์ช่วยตัวเองให้เก่งภาษาอังกฤษขึ้น มีจำนวนถึงร้อยละ 71.93 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ และนิตยสารภาษาอังกฤษเป็นประจำทุกสัปดาห์ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้อ่านเป็นประจำทุกวันแต่ก็สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาได้พยายามช่วยตัวเองมากขึ้น ไม่ได้จำกัดการหาความรู้ไว้เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น นอกจากนี้ นักศึกษาจำนวนหนึ่งก็ใส่ใจในการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ช้อหนังสือ หรือเทปมาฝึกฝนด้วยตนเองตลอดจนฝึกสนทนากับคนต่างชาติเมื่อมีโอกาส

สิ่งเหล่านี้เป็นนิมิตหมายอันดี และสอดคล้องกับแนวการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในยุคปัจจุบัน ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ตลอดจนเน้นการฝึกผู้เรียนให้สามารถพัฒนากลยุทธ์ในการเรียน (Learning Strategies) ที่เหมาะสมกับตนเอง เพื่อจะได้มีทักษะในทางบวกต่อการเรียนภาษาอังกฤษในอนาคต และตลอดไป

นักศึกษากฎหมาย ต้องการอะไร

ทรงพร ทาเจริญศักดิ์ จบการศึกษา อ.บ.(เกียรตินิยม) และ อ.ม. จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย M.A. in TESL จาก Southern Illinois สหรัฐอเมริกา และ Advanced Practical Cert. in Teacher Training in ESOL จาก University of London ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ประจำสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์พิเศษวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการวิจัยทางกฎหมายระดับบัณฑิตศึกษา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ปรึกษาด้านสิ่งพิมพ์ของ SEAMEO RIHEO ทบวงมหาวิทยาลัย ประธานคณะทำงานเพื่อทศวรรษการศึกษา สิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (The Thai Task Force for the UN Decade of Human Rights Education) เลขานุการร่วม FORUM-ASIA และกรรมการที่ปรึกษาของ The International Human Rights Internship Program (IHRIP)

References